

УДК 65.01:005

Т.В. Харкава, Л.М. Мельник, докт. екон. наук

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**РОЛЬ КОМПЛЕКСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ**

T.V. Kharkava, L.M. Melnyk, Dr.

**THE ROLE OF COMPLEX ECONOMIC ANALYSIS OF THE ENTERPRISE
ACTIVITY IN THE SPHERE OF HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS**

Комплексний економічний аналіз діяльності підприємства сфери готельно-ресторанного бізнесу займає центральне місце в системі його управління, оскільки на його основі розробляють і обґрунтовують відповідні управлінські рішення, які, у свою чергу, повинні бути науково обґрунтованими, вмотивованими, оптимальними та своєчасними. І саме економічний аналіз є підґрунтям наукового управління господарською діяльністю, що забезпечує її ефективність. Погоджуємося із загальноприйнятою думкою про те, що економічний аналіз дає змогу правильно оцінити роботу підприємства і його підрозділів, виявити «вузькі місця», їхні причини і наявні резерви, уможливіє значне поліпшення рівня всієї діяльності, сприяє пошуку інноваційних рішень щодо підвищення ефективності та розвитку загалом.

Очевидно, що за тих господарюючих умов, що склалися сьогодні в Україні, роль економічного аналізу діяльності підприємств будь-якої галузі, у т.ч. й готельно-ресторанного бізнесу, значно зростає, особливо в умовах виникнення кризових явищ на підприємстві, коли саме завдяки проведенню комплексного економічного аналізу вдається визначити причини кризи та розробити і обґрунтувати можливі шляхи виходу з неї [2]. Тим часом, недооцінка ролі аналізу, помилки в планах і управлінських діях у сучасних умовах завдають відчутних втрат. Навпаки, ті підприємства, на яких належним чином організовано аналіз, показують добрі результати у показниках високої економічної ефективності, що досягається завдяки виконання основних функцій економічного аналізу діяльності підприємств сфери готельно-ресторанного, до яких належать:

- відстеження зміни вимог ринкового попиту і потреб споживачів, їх вимог до якості, техніко-економічних параметрів, новизни, дизайну та іншого на основі комплексного дослідження ринків, розробки технічної політики і проведення науково-дослідних робіт;
- визначення оптимального асортименту послуг на основі розрахунку їхньої собівартості, ефективності капітальних вкладень, можливості матеріально-технічного, фінансового та трудового забезпечення ресурсами;
- прийняття обґрунтованих рішень, ефективність яких визначається за кінцевим результатом діяльності підприємства;
- розробка маркетингової політики, системи стимулювання процесу надання послуг.

Реалізація цих функцій передбачає встановлення зворотного зв'язку з ринком для коригування розрахунків у межах аналітичних програм, на основі яких приймають рішення на відповідних рівнях управління.

Аналіз в умовах сучасної науково-технічної революції став не тільки необхідним, об'єктивно закономірним, а й можливим завдяки наявній науково-методичній базі і математичному апарату аналізу та прогнозу для здійснення багатоваріантних розрахунків і вибору за їх результатами оптимального варіанта вирішення.

Найважливішим елементом методики аналізу господарської діяльності є технічні прийоми та способи аналізу, які можна назвати інструментарієм аналізу. Вони використовуються на різних етапах дослідження для: первинної обробки зібраної інформації; вивчення стану та закономірностей розвитку об'єктів, що досліджуються; визначення впливу факторів на результати діяльності підприємств; підрахунку невикористаних резервів збільшення ефективності виробництва; узагальнення результатів аналізу та комплексної оцінки діяльності підприємств; обґрунтування планів економічного та соціального розвитку, управлінських рішень, різних заходів [1].

Багато прийомів, що використовуються в аналізі господарської діяльності, запозичені з інших наук: математики, статистики, бухгалтерського обліку. Аналіз господарської діяльності, пристосовуючи ці прийоми до вивчення свого предмета, вносить у них необхідні зміни. Але певні прийоми притаманні тільки економічному аналізу. Зокрема, усі прийоми аналізу господарської діяльності можна поділити на дві групи [1]:

1. Якісні прийоми дослідження не дають числової характеристики явищ, що вивчаються, а тільки відповідають на питання, як досліджувати економічні процеси, визначають способи підходу до вивчення закономірностей. Якісні прийоми притаманні як процесу наукового пізнання в цілому, так і окремим науковим сферам дослідження. До якісних (абстрактно-логічних) прийомів дослідження відносять: аналіз, синтез, індукцію, дедукцію, порівняння, евристичні прийоми.

2. Кількісні прийоми дослідження дають числову характеристику економічних явищ і поділяються на описові та аналітичні.

Загалом при здійсненні економічного аналізу діяльності підприємства використовуються методи: монографічний – для детального вивчення і опису досвіду роботи кращих колективів; експериментальний – при впровадженні нової техніки, технології, організації праці, виробництва і управління; розрахунково-конструктивний – пов'язаний з прийняттям перспективних рішень; статистико-економічний – використовується при вивченні масових економічних показників; абстрактно-логічний – при вивченні економічних проблем розвитку підприємницької діяльності [2, 3].

Варто зауважити, що економічний аналіз необхідний на всіх етапах підприємницької діяльності: від задумів і створення підприємства до реалізації кожного етапу його функціонування, дотримуючись принципів етапності самого аналізу. А множина альтернатив для прийняття стратегічних рішень, що формується у процесі аналізу, покликана забезпечити конкурентні переваги досліджуваного об'єкта і його прибутковість в довгостроковій перспективі. Таким чином, економічний аналіз торкається усіх напрямів роботи підприємства.

Отже, економічний аналіз господарської діяльності – це важливий елемент у системі управління, дійовий засіб виявлення внутрігосподарських резервів, основа розробки науково обґрунтованих планів, прогнозів та управлінських рішень і контролю за виконанням їх з метою підвищення ефективності функціонування підприємства.

Література

1. *Аналіз господарської діяльності*: навчальний посібник / [за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової]. К.: «Центр учбової літератури». 2013. 384 с.
2. Гріщенко І.В., Фірсова Л.А., Куньовська Л.Й. *Роль економічного аналізу в підвищенні ефективності діяльності підприємства* [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/28_PRNT_2011/Economics/10_94578.doc.htm
3. Мних Є.В. Сучасний економічний аналіз: питання методології та організації // Бухгалтерський облік та аудит. 2006. №1. С. 55-61.